

מתוך 'הפרזיט'

באותו ערב שישי, במקום אחר ורחוק, עמד אדם שהיה דודו של מטי מצד אביו והגיע לידי החלטה. הדוד הזה היה רשע, אף שלא היה חולה. מאז שעמד על דעתו שכן בו, לא הרחק מתחת לפני השטח, גרעין של רשעות, ועם הזדקנותו ניתן לה דרור. ברשותו של הדוד היו שתי דירות שהשכיר, אחת ברמת גן והשנייה בגבעתיים, ירושות מהוריו ומהורי אשתו. מכיוון שהיה חסר עיסוק בשנים שלקראת מותו, ועדיין צלול דיו כדי להתענג על החיים בדרכו – כלומר, להתענג על חשבונם – הקדיש הרבה מזמנו ומרצו כדי לאמלל את דייריו. לאחר הגות קצרה למדי הבינה הנשמה העכורה הזאת, נשמתו של מורה נהיגה רטנן בפנסיה, שהגרועה בגזירות שאפשר להנחית על דייר בדירתך היא להוציאו ממנה כשאינו מוכן ומצפה. משום כך העדיף דיירים שנוטים לקנן – זוגות, רצוי עם ילד ועם כל הריהוט שצברו. עבור זוג שכזה, הודעת פינוי שנוחתת פתאום חודשיים-שלושה אחרי שהתמקמו בדירה וצבעו וקדחו והבריגו ותלו וחידשו היתה בשורה קשה של ממש. זאת למד הדוד מניסיונו עם שני סטודנטים צעירים וקלי תנועה, שלמרבה אכזבתו קיבלו את הודעת הפינוי התמוהה שלו ברוח טובה, כמעט בלי ויכוח וטרזניה. מכאן והלאה הקפיד לצוד לו משפחות צעירות, על מכוונות הכביסה והייבוש שלהן והמקרר הגדול ומיטת התינוק וכל שאר החפצים הגדולים והקטנים שמייפים את חייה של משפחה צעירה כשם שהם מכבידים עליהם. הרי עבור אלה ארכה האריזה לבדה ימים רבים ושיבשה כהלכה את שגרתם; ומחיר ההובלה של כבודתם הרבה הגיע לרוב לכדי שכר דירה של חודש. תירוציו של הדוד לא היו מגוונים במיוחד, שכן לא מצא לנכון לטרוח עליהם. פעם אמר לדייריו שבמפתיע הגיע ארצה אחיינו מאמריקה וצריך לפנות לו את הדירה בתוך שבועיים. בפעם אחרת הודיע לדייר טרי כי החליט לשפץ את הדירה ולגור בה בעצמו. ליותר מזה לא אימץ את דמיונו. כשקרה והדייר ניסה להתנגד לגזירה, אם בדברי נועם ותחנונים ואם בזעם חסר אונים, גייס האיש את קולו של מורה הנהיגה

כשנוף בתלמידיו וזאת הרי הרבה לעשות. אף דייר לא עמד בפני נחרצותו היבשה והסמכותית של הקול הזה. לא, אני לא רואה שום אפשרות אחרת, מצטער מאוד. זה המצב. ואל תאלץ אותי לשלוח לך מכתב מהעורך דין שלי; חבל על חמש מאות השקלים שזה יעלה לך. ומיד עם צאת הדיירים המוכים שב ופירסם מודעה באחד מאתרי הרשת. הרי רק לשם התעסקות זו טרח ולמד את רזי המחשב, שלפני כן לא הכיר כלל.

כשמאס הדוד במשחק הזה החליט שתי החלטות שהיו בעיניו שוות בחשיבותן. הזולה שבשתי דירותיו, דירת שלושה חדרים בגבעתיים, תימסר לאחיינו מטי, וכבר עכשיו. ילדים משלו לא היו לדוד. התחתן עם קום המדינה; כנראה נסחף בשמחת התקומה שהציפה את הערים כמו ביוב, עד שפעל בניגוד לאופיו והתחתן עם מישהי שהכיר בחגיגות שנערכו בימים ההם בכיכר דיונגוף, שכנתו מימין למעגל הרוקדים. הריקוד אילץ אותו לאחוז בידה במשך דקות ארוכות; קרבה שכזו עם אדם ממיין נקבה לא הכיר עד אז, והיא בהחלט נעמה לו. הם התחתנו באולם ציבורי קטן, לצד שלושה זוגות נוספים. תוך זמן לא רב עמדו שניהם על הטעות. שבועיים לאחר הנישואים כבר ברור היה לה שאפילו נעליו מעניינות אותו יותר ממנה. עם זאת, מכיוון שרגש זה היה הדדי למדי, נוח היה להם יחד. הם לא נחפזו להתגרש. מכיוון שנמנעו משיחות חסרות תכלית, ויתרו כמובן מאליו גם על יחסי המין. כך לא היתה סכנה שיאדירו את טעותם על ידי ייצור תינוק. די נבונים היו שניהם להבין שגידולו של ילד אינו תחליף למכנה משותף. אמנם היה לדוד אחיין נוסף, אבל לבו נטה אל מטי, נטייה שרירותית שלא לגמרי הבהיר לעצמו, אם כי כשתהה על כך העלה שחיבתו זו קשורה לכך שמטי לא התחתן אף פעם. מאז בחרתו קיננה בדוד הזה איזו הערכה עמוקה לאנשים שנותרו רווקים, בעיקר אם עשו זאת מרצונם. רווח נוסף ראה הזקן בכך שצעד ירושתי בלתי סימטרי שכזה יפגע באחיין האחר, זה שבא מדי חודש לבקר עם אשתו ושני ילדיו, וזאת לעומת ביקור בודד בשנה שהעניק לו מטי.

ההחלטה השנייה היתה לאמלל באופן מיוחד את דייריו – הזדמנות אחרונה לשאוב קצת נחת לפני שיפרוש סוף סוף מהעולם. הפעם לא הסתפק במהלומה בודדת; הוא שיחק בהם, השקיע מכל לבו. היתה זו

משפחה עם פעוט ועם תינוק בדרך, משפחה במצב רגיש, אפשר לומר. בתחילה התקשר אליהם ערב אחד, פחות מחודש מיום כניסתם לדירה, ואמר ש"אולי" יצטרך לפנותם בקרוב. הם חשו שהקרקע נשמטת להם תחת הרגליים. לא פחות. האשה התקשרה אליו למחרת בבוקר ואפשר לומר שהתחננה; סיפרה שהיא בחודש שביעי וכבר קשה לה, הכל קשה לה, ויש את הפעוט התובעני, וההובלה יקרה להם, ואין זמן להתחיל שוב לחפש דירה, אז בבקשה, וכו', וכל זאת לשווא. מצטער, ככה זה. מקץ שבוע התקשר שוב ואמר שהוא חוזר בו, מכיוון שהנסיבות השתנו – אין עוד צורך שיפנו. הם נשמו לרווחה, ליקקו את הפצעים. שבועיים הניח להם, ואז התקשר והודיע שהוא מעמיד את הדירה למכירה באופן מיידי. וחובה עליהם על פי החוזה לשתף פעולה ולפתוח את ביתם למתווכים וללקוחות. בעיני רוחו ראה איך ייאלץ הזוג העסוק והעמוס לארח משלחות של מתעניינים, וכל לקוח הרי יתמהמה, ויעמוד בסלון וישקול לאטו את שיקוליו וישאל שאלות, ויבקש לראות שוב את חדר השינה ושוב את האמבטיה וימאס עליהם את החיים. לאחר שראה כל זאת בדמיונו פירסם מודעה. אנשים שראו את הדירה וביקשו להיפגש אתו כדי להתחיל לגלגל את עסקת המכירה התקשו לעשות זאת. הוא דחה אותם בטענה שבעצם אינו בטוח ברצונו למכור, או שהוא מחכה להצעותיהם של לקוחות אחרים. כך במשך חודשים שלח לדירה מתווכים ולקוחות, דוחק את דייריו לפינה ושוחק את כוחם. כדי שלא יתייאשו עד כדי נטישה מיידי, רמז להם כי ייתכן שיוכלו להישאר בשקט במקומם לפחות עוד שנה, שכן סביר שרק אז ישלם לו הקונה, כאשר יימצא, את מלוא הסכום. ומצד שני, הזכיר כבדרך אגב בסופה של אותה שיחה, ייתכן שמחר-מחרתיים יצוץ קונה רציני שיחזיק בידו את הסכום כולו. הרי אין לדעת. מקץ זמן החל לאבד עניין במשחקו זה.

בשורה אחרונה החליט להביא לזוג במו-רגליו – התייצב אצלם והודיע שהדירה אינה עוד למכירה, אבל בגלל נסיבות משפחתיות מסוימות עליהם לפנותה בתוך חודש, וזה סופי. אמר מה שאמר, שמע קצת ממה שאמרו הם, ואז ביקש להשתמש בשירותים. כמובן שידע איפה הם. וכמובן שהם לא יכלו לסרב. סביר שרצו: היה זה זוג שמקפיד מאוד על נקיין הקן ושומר אותו מצוחצח וריחני. לזכותו של הדוד ייאמר שאמת דיבר: אכן דרוש היה

לו להשתין. תריסר כוסות התה-קמומיל ששתה מדי יום גרמו לו להשתין תכופות. לא היתה זו רשעותו ששלחה אותו לשירותים. אבל היא זו שגרמה לו להתרשל במכוון. אם בביתו שלו נהג בימים אלה לשבת על האסלה, הפעם, כאורח, השתין בעמידה והניח להרבה מהקילוח לשטוף את הקרש ולהצטבר לשלולית קטנה על הרצפה. כן, ודאי שחש תוך כך ילדותי, ואולי גם טיפש, אבל התענוג גבר על כך.

אפשר אולי להניח, שצורך בנקמה הוא שעמד מאחורי הרשעויות הקטנות האלה. אלא שגם לו עצמו לא תמיד היה ברור על מה הוא רוצה לנקום. על מה יש לו לנקום. כן, ודאי יש אי אילו דברים קטנים, ואולי בלי מאמץ יוכל להצביע עליהם בדייקנות; הרי כל מי שזכה לחיות שבעים ושש שנים יוכל להיזכר לפחות בשתיים-שלוש נבזויות שבוצעו נגדו במהלך השנים. אין זאת אלא שהעוול שבוצע נגדו אמורפי – כורח החיים עצמו. לא היתה זו נקמה. ייתכן שלא הכיר דרך אחרת להתענג על קשרי אנוש.

אחרי שיצאו מהדירה בני הזוג עם הפעוט ועם ההריון הכבד, יצאו ממורמרים ומותשים כמי שאיבדו אמון בטבע האדם, השאיר אותה הדוד ריקה. לדעתו – דעה שגובשה רק בגלל סירובו לעבור באטיות את שלב הדעיכה שמן הסתם כרוך בהזדקנות – מותו היה קרוב, מעבר לפינה. כך החליט. והוא, אדם מסודר עד לרגע האחרון, יקדים וימסור למטי דירה "ריקה ונקייה", לשימושו המייד, מבלי שיצטרך האחיינן הזה להתמודד עם שום עיכוב או בעיה.

וכך עמד הדוד באותו ערב שישי והתקשר לאמו של מטי: דחוף היה לו להכריז על כוונת ההורשה שלו. כשלעצמו לא היה צעד זה נדיר כל כך; פעמיים-שלוש בשנה הם דיברו בטלפון, שיחות יבשות וקצרות, שעסקו בעיקר במצבם הבריאותי. בשיחה זו ביקש הדוד את מספר הטלפון של מטי. מובן שלא אמר מה העניין; כנראה לא רצה לשמח את גיסתו, אף לא לעורר את חשדנותה. כשדווח שמטי לא גר כעת בעיר אלא באיזה יישוב בצפון, לא גילה בכך הדוד כל עניין. השיחה ארכה פחות משלוש דקות. מיד לאחריה התקשר הדוד לאחיינו ובישר לו שהדירה עוברת לבעלותו, אם

אין לו התנגדות מיוחדת, ושברוב יישלחו אליו המסמכים לחתימה, אם יואיל למסור את כתובתו.

אין ספק שצהלה קפצה על מטי. לא תאוות בצע, חלילה, הניעה אותה, כי אם תחושת חופש פתאומית. הדירה הזאת, שבקושי ידע על קיומה עד אז, הצטיירה מיד כשער לשינוי מעמד מהפכני. אלא שמיד אחרי השיחה הפך הששון למועקה. יהיה עליו לעשות משהו עם הדירה הזאת. כלומר, יהיה עליו לעשות משהו. לעבור לגור בה לא עלה בדעתו. למכור אותה נראה לו כאב ראש גדול מדי. להשכיר אותה – גם כאן צפויות טרדות וריצות שלא היה בכוחו לגשת אליהן.